Ч. 98 (13.337). Львів, пятниця 21. квітня 1933. Pocztowa opłata opłacono ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Головний Редактор приймае від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Українське ґетто.

(Від нашого кореспондента.)

Париж, у квітні 1933.

Вже віддавна, не від тижнів, а від років цілих, ваш кореспондент носиться з думкою написати цей допис; уже нераз брався за перо, та все відкладав цю тему: одних не хотілось би вразити, другим нехотячи кривду заподіяти, третіх знеохотити, тай взагалі — пощо, мовляв, тобі до цього мішатися! Одначе дарма! Нарешті таки треба за це взятися: раз тому, що відємні явища, про які треба говорити, з ходом часу не заникають, а навпаки, ще помітніше розвиваються, а друге, просто тому, що наш брат потрохи почувається винним у тому, що його тепер мулить. Адже не хто інший, як саме ваш париський кореспондент, буде тому вісім чи десять років, помістив був у „Ділі“ кілька дописів із заохотою до української студентської молоді їхати сюди студіювати, до батьків — висилати молодих людей на студії в одному з чолових, може найбільше на весь світ блескучому осередку духової культури й духового зусилля. Значить, у якійсь, бодай скромній мірі вина за те, що тут твориться з нашою студентською молодю, падає й на того, хто пропаґував був Париж як осередок студій для нашої молоді.

Так, як перед роками ми гаряче заохочували наших батьків — маємо на увазі Галичину — висилати синів і доньок до Парижа, так нині, після досвідів з тим, що сталося і що на наших очах твориться, ми поважно остерігали би перед спробами з париськими студіями — остерігали би принаймні так довго, поки студії ці і нагляд над ними не будуть доцільно зорґанізовані, хочби так довго, поки наші молоді хлопці й дівчата будуть пускатися до Парижа — на ласку Божу, тобто самопас.

Поки це не станеться, поки наше громадянство не спроможеться на продуману орґанізацію закордонних студій, орґанізацію доцільного вибору шкіл а навіть і професорів і орґанізацію постійної контролі студентів, наші батьки по нашому глибокому переконанню — зроблять краще, коли залишать своїх синів і доньок, наділених, правда, формальними свідоцтвами „зрілости“, та в дійсности ще далеко-далеко незрілих, у Львові. Бо коли й там вони, буває, проґавлять без праці свої роки, найкращі для духової формації, то бодай не можуть там так беззахисно поринати в ту атмосферу моральної зманірованости і тандитної духової блекоти (коли не в щось іще гірше!), яка розвертається на обкравках (марґінесах) життя цього багато-міліонового міста. Sapienti sat?

Що діється з нашими студентами й студентками, висланими, іноді з неймовірною напругою грошевих спроможностей рідні, до Парижа? Ріжне з ними буває, одначе майже ніщо з того, до чого студії у Парижі дають виключну, безприкладну, виїмкову, особливу нагоду.

В найкращому разі, найкращому і, на жаль, виїмковому, наша молода людина, приїхавши сюди, і записавшись на котрийсь з факультетів чи котрусь високу школу, відбуває більш-менше правильно свої обовязкові години і складає більш-менше точно свої іспити. Як на наші відносини це вже добре і бодай роки не марнуються, гроші не викидаються на сміття, молодість не деморалізується — бездільністю і чимось гіршим. Одначе невже варто їхати аж такий світ і видавати стільки гроша на те, щоби наче панщину відробити впр. свої правничі іспити, правничі, чи якісь інші? Мінімум знання, вимаганого до іспитів, однакове в цілій Европі, і хто відбуває іспити задля іспитів, наче неминуче лихо, без спраги знання самого про себе, без запалу іти геть-геть поза вимоги урядових іспитів, для того Львів ще кращий від Парижа: і мовних труднощів там нема і іспити практично доцільніші. До Парижа варто молодій людині їхати тільки у двох випадках. Перший: коли вона, одолівши доступні й у Львові мінімальні вимоги формального інтеліґентського звання, почуває в собі покликання вибиватися на передові місця чистої науки чи прикладного знання, і хоче в ті вищі сфери духової творчости добиватися під проводом і в тіни першорядних учених професорів світової міри, тобто таких, яких у Львові або й у Варшаві або зовсім нема, або може бути дуже мало. І другий випадок: коли молода людина, перейшовши мінімум іспитових вимог, почуває в собі голод того, що французи називають „idées générales“, а що по нашому можна би приблизно перекласти словом: вища духова культура (яка, кажучи мимоходом, у нашій нещасній країні від передвоєнного періоду „Івана Франка“ так сказатиб висохла — серед злиднів буденщини і недостачі безкорисної цікавости). В першому випадку Париж міг би нам дати нових Іванів Раковських. В другому — тепер у нас неіснуючий тип людини культурної, яка „всього“ навчилася, „все“ читала і для якої всі ділянки думання й усі сторінки життя були предметом студій і рефлексій, — тип людини обізнаної з духовими вправами, привиклої аналізувати й орґанізувати духові елєменти істнування. Для одної й другої формації, які зрештою можуть обєднатися в тій самій одиниці, Париж дає найкращу у світі нагоду.

Але нашим молодим людям обох полів досі, тобто вже добрих десять років, у Парижі було „не до того“. В найкращих випадках, як сказано, наші молоді люди „відбували“ виклади й іспити. Одначе й таких було, на жаль, обмаль.

Велика більшість нашої тутешньої студіюючої (lucus a non lucendo) молоді творила тут те, що за недостачею кращої назви, ми позволили собі назвати „українським ґеттом“ — ґеттом, тобто чимось, що живе поза скобками не тільки фізичного, а — що гірше — духового життя цієї країни і тутешнього громадянства. Приїде сюди новий „студент“, і що з ним діється? Він вишукує один з тутешніх гуртків, подібних йому „студентів“ і в ньому поринає. Добре, ще, коли хто (rarissima avis!) ходить час від часу на виклади; поза цим він живе виключно тільки у свому середовищі, у свому національному гуртку, говорить виключно тільки по українськи; займається тільки своїми рідними сплетнями, рахунками, інтрижками, боротьбами, читає тільки українські ґазети й брошурки, ухвалює „політичні“ резолюції, тощо, тай після кількох років такого „студіювання“ вертається до батьківщини таким самим недоуком, яким виїхав був тільки безмірно більше зарозумілим: „парижанин“ мовляв. Навіть французької мови переважна частина наших „студентів“ не має нагоди ні охоти вивчитися — про доступ до французького духового світу і не думайте: наш студент навіть не підозріває, що щось таке може істнувати. Про бібліотеки, про семинарі, про інститути — і не згадуйте!

Це страшне — скажете? Правда ваша, але про найстрашніше і говорити стидно; хіба натякнемо: на наліг картярства, на порок шулерства, „монте-карлівства“, а то й на щось ще нижче — з ділянки монмартського баґовиння, яке дикарям неґритським, румунським чи українським видається іноді... квітником французької культури.

Ну, годі. За довго і за багато ми вже розписалися. А висновок? Знов нині тільки натякнути можемо: на пекучу потребу орґанізації наших студій за кордоном, орґанізації не тільки матеріяльної помочі, а й постійного, безперервного, морального й духового нагляду. Зразок: те товариство імени Марцінковського, яке дало кадри польському відродженню після національної катастрофи. Подробиці знайдете в знаменитій, досі ще не перестарілій книзі Ґеорґа Бернгарди „Das polnische Gemeinwesen im preussischen Staate“. Свого часу, тобто в часах майже передпотопових, ваш кореспондент був спровадив ту книгу для бібліотеки Наук. Т-ва ім. Шевченка, тай навіть в цілому циклі статтей був головне з неї переклав колишнім читачам „Діла“. Одначе часи ті давні, воно забулося і книгу треба пригадати

В. Панейко.

Заморські кольонії чи „східні креси“?

(Непопулярна опозиція кольоніяльній ідеольоґії. — „Східні креси“ ще далі „дикими полями“. — Замість відповіди — мовчанка. — Щиро визнане бажання.)

„Ціла низка важних аргументів протиставиться поглядові, немов би то справді в інтересі польської держави лежало, аби отримати кольонії“... — пише п. Розе у „Курєрі Польскому“ з нагоди відомої сенатської резолюції.

Треба признати, що аргументи п. Розе є в більшости дуже річеві. Він розглядає наперед справу кольоній взагалі і підкреслює, що після війни адміністрування кольоніями стало куди тяжче ніж до війни. Кольорові народи втратили давну пошану, яку мали для білих за їх вищу культуру. При недостатку вишколеної й елястичної адміністрації можуть кольонії представляти для метрополії небуденне й небезпечне моральне і фінансове обтяження. Зокрема б. німецькі кольонії є маловартні, на що вже Бісмарк міцно нарікав. Не зважаючи на знамениту німецьку управу, вони (може з виїмком Камеруна) не оплачувались. Це і є причиною, чому німці слабо тільки обстоюють зворот кольоній, кермуючись в тому більше престіжевими мотивами ніж господарськими.

Автор переходить відтак до пропаґованої в Польщі ідеї власних кольоній і завважує, що це взагалі не є поважний матеріял для дискусії. Бо

1) кольонії в Африці вимагають власної відповідної воєнної і торговельної фльоти, а таку Польща не скоро може мати;

2) всі кольонії в Азії і в Африці підготовили для европейців купці, а поляки не мають купецького елементу, що був би пересяклий кольоніяльним духом;

3) в Польщі нема абсолютного перенаселення, бо вона — мовляв — має рідкозаселені „сх. креси“ (до цього ми ще вернемо);

4) кольонії вимагають маси урядовців зі знанням анґлійської мови, заморського життя і обставин, і Польща, не маючи їх у потрібній кількости, осмішилася би перед світом, відновлюючи знову леґенду про „польську господарку“;

5) затруднення дешевих чорних рук непотрібне, бо білих рук Польща має вбрід, зате немає для власних потреб відповідної кількости голов і капіталу.

Повищі арґументи, що опрокидують потребу власних кольоній для Польщі, подали ми в значно скороченому виді. Точку третю, яка дотичить нас безпосередньо, подамо тут в цілости:

Арґумент мнимого перенаселення Польщі нереальний. **У сХідних районах** Польщі можна ще поселити міліони людей, якщоб тільки були фонди, потрібні для влекшення парцеляції, сушення багнистих теренів і т. д. Німецькі кольонії ніколи не були важним відборцем німецьких товарів. Вони найвище достарчали німецькому

ТЕЛЕҐРАМА.

Парохіяльні Уряди Львівської, Станиславівської і Перемиської Епархії, котрі ще не прислали зголошень, негайно (телеграфічно) повідомлять: 1) кількo учасників їде на Свято Українська Молодь Христові, 2) з котрої стації виїздять; на адресу: Діловий Комітет Свята Українська Молодь Христові. Львів, вул. Сикстуська 39 а. Тел. 56-32.

Увага: Ці дані конечні для замовлення поїздів.

промислові і німецькій торговлі сировці, тобто продукти Африки. Але ці продукти можуть польські господарські кола, якщо вони взагалі в потрібні, набувати на світовому ринку дешевше і на корисніших кредитових умовинах. **Тому посідання власних кольоній зовсім зайве.**

Це й є найважніша точка, бо в ній п. Розе розправляється з двома засадничими річами, на яких побудована кольоніяльна ідеольогія „піонірів“: з популяційними і з господарськими потребами. Ці потреби — на думку публіциста з органу великого промислу — вдоволити можуть „східні креси“, ці все ще безсмертні „дикі поля“ в уяві польського громадянина. Переведіть — мовляв — на велику скалю кольонізацію „східних кресів“, а тоді розвяжете питання переначеления і створите міліони відборців польських виробів. Це останнє договорюють за п. Розе дуже часто господарські публіцисти з „Ґазети Гандльової“ і т. і., вказуючи на наш схід, як на „первісні области“ для польського промислу.

Замітне, що кольоніяльні ідеольоги, полемізуючи з п. Розе в своєму органі „Піонер Кольоніяльни“ („Морже“ 1933, квітень), перейшли майже мовчки над засадничим третім пунктом арґументів п. Розе. Мабуть з причин патріотизму важко було їм відповісти на питання, яке рубом поставив противник власних кольоній: заморські кольонії чи креси? В цій відповіди виручив їх варшавський лідер вшехпольської молоді Польщі д-р Юлій Сас-Вісловський. У своїй статті, яку він помістив у варш. „АБЦ“, з приводу анкети цієї газети, що мала на цілі виявити ментальність польської національної молоді, він пише між іншим ось-що:

Старше покоління Польщі думає про висушення Полісся і повільне насичення наших східних районів польським елементом. Молодь буде радше за тим, **аби вивластити на „кресах“ цілу велику посілість і перевести у великому стилю кольонізацію тих теренів. Це незалежно від домагання заморських кольоній.**

Ось і є найщиріша відповідь і найпатріотичніша розвязка важної справи. Про засоби метеріяльні і наслідки моральні молодь не хоче турбуватись.

В. Север.

З Радянщиною треба зірвати раз на завжди.

До такого висновку доходить орґан Союзу Народів „Журналь де Женев“, що пише про процес анґлійських інженірів в Москві між іншим таке: „Яким давленням примусили обвинувачених давати зізнання? Яких засобів уживали поза тим, щоби добути з обвинуваченого (Мекдональда) слова, які оправдували би його увязнення?“... Міжтим „Юнайтед Прес“ повідомляє, що він відкликав свої зізнання, за яких оперто акт обвинувачення. „Хто знає методи радянської юстиції, хто знає, що діється в ДПУ, може легко собі уявити. Щодо обвинувачених росіян, принаймні одного з них, то чи не є вони співучасниками радянського трибуналу? Ґусев, признаючи свою вину, заявив, що він ворог радянського уряду, а разом з тим він визнав, що анґлійці давали йому цілком точні доручення, за що він мав дістати заплату. Це тяжке обвинувачення спрямоване просто проти Анґлії“. Часопис гадає, що майже неминуче зірвання дипльоматичних зносин Анґлії з Радянщиною не багато змінить, і кінчить: „Досі всі торговельні взаємини, які західні держави уперто вдержували з СРСР кінчились катастрофально. Крайня пора вжити поважних засобів та виповісти раз на завжди торговельні та дипльоматичні взаємини з державою, в якій панує уряд терору та диктатури“.

Укбюро Женева.

Полеві роботи під поліційним доглядом на Україні.

Шеф політичного сектора народнього комісаріяту хліборобства УСРР, Р. Бляв, повідомляє в „Известіях“ з 4. ц. м.: „Тисяча пятьсот кращих членів більшовицької партії, іспитовані леніністи, почали свою діяльність в 500 МТС на Україні. Політичний відділ МТС в Кобеляках контролює засів кожного гектару, записуючи імя до тичного робітника на ньому. Політичні відділи почали зараже в перших днях діяльности чистити колхози та МТС від елементів ворожих колхозам та радам. З колхозів Новотроїцька видалено банду кулаків з 13 осіб, між ними одного агронома, одного бухгальтера, двох бриґадирів, одного свинаря, двох машиністів, двох мельників і т. д., але треба сказати, що орґанізація роботи в колхозах є найслабшою частиною роботи політичних відділів“.

Укбюро Женева.

Радянська армія готова проти Манджурії.

З Москви повідомляють, що радянсько-манджурський конфлікт дальше загострюється. Майже щодня манджурські ватаги нападають на потяги, причому бандити мордують і грабіть радянських пасажирів а багатших громадян забирають в полон, щоби вимусити окуп. Радянська влада закидає манджурській владі, що не тільки навмисне крізь пальці дивиться на бандитизм, але часто сама влаштовує напади на радянських подорожних. Одночасно манджурська залізнича влада викидає з посад усіх радянських службовців.

Зачувати, що командування червоної армії сконцентрувало на радянсько-манджурській границі сильні військові відділи, що тільки чекають на приказ почінати акцію.

Кардинал Інніцер серед українців Відня.

В анналах української кольонії Відня день 9. квітня повинен бути особливо підчеркнений. Відвідав того дня новий австрійський кардинал, д-р Інніцер, домівку Українського Клюбу у Відні. Потішаючі і важні для цілого українства не тільки Відня ці відвідини тому, що вказують вони на велику прихильність міродайних кругів Австрії до українського народу. А що крім тої прихильности ще й цілий ряд спільних прямувань, спільних потреб зближує німецький нарід з українським, це можна було відчути з промови, якою кардинал подякував за сердечні привітання його заступниками поодиноких українських орґанізацій Відня. Оцінюючи культурну заслугу українства в боротьбі проти безбожництва і некультурности зі сходу запевнив д-р Інніцер українську громаду міста Відня, що в переповненій салі слухала його слів, у глибокому співчутті і зрозумінні потреб і терпінь українського народу. Як стара так і нова Австрія дають приют українцям, витаючи їх як борців проти небезпеки більшовизму. В боротьбі проти неї німецький нарід цінить всіх союзників, спосміж яких українців зараховує до найвірніших. Не відійшов ні один із кількасот присутніх без переконання, що в особі кардинала Інніцера маємо горячого прихильника і впливового приятеля українства.

Навязуючи до відвідин кардинала Інніцера в Українському Клюбі слід взагалі зазначити, що громадське життя української кольонії Відня в останніх часах замітно оживилось. Відколи вдалося найти новий осередок у домівці при Бекгассе 4, відтоді старі вічні сварки припинились і вдалося перейти до позитивної праці. Перші добрі її плоди виявилися в низці кіль-

---

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 21. КВІТНЯ 1933.

ОЛ. КУЗЬМА.

Перед таємним завтра.

Щоднини чуємо і читаємо тривожні воєнні погрози, виголошувані по всіх усюдах. Віщують війну державні мужі ріжних націй, великі і малі політики, професійні дипльомати і цивільні стратеґіки. Щодругий читач політичного часопису любить говорити на тему майбутньої війни, бо причини до неї у близькому і дальшому світі самі кидаються в очі. Попри ріжнородні міждержавні суперечности і конфлікти, безуспішні спроби розброєної конференції, смішна безсилість Союзу Народів не тільки супроти воєнних актів на Далекому Сході та в південній Америці, але й в ріжних европейських справах і т. д. Одночасно довідуємось, що з доків випливають на море все нові воєнні кораблі, всі держави будують наперегони воєнні літаки, танки, фабрикують трійливі гази, тощо, працюють приспішеним темпом фабрики зброї та муніції, що невсилі заспокоїти замовлень. Увесь світ готується горячково до нової масової мордівні, до нової руйнації людського надбання, добутого довгою культурною працею. І серед тієї передвоєнної метушні стоять безсилі самі народи, чи пак трудова його маса, те безвольне гарматнєм масо, що все було пасивним предметом махінацій політиків і генералів.

Під рокіт надтягаючої здалека хуртовини падуть тут і там знамениі слова, що теперішня міждержавна саламаха нагадує передвоєнну ситуацію з 1914 р. Значить, на світі нема нічого нового, історія любить повторятися, очевидно mutatis mutandis, а коли так, то чи повторяться страждання українського народу сперед 19 років, чи повторяться жахливі події, що розіґралися тоді на нашій землі, на яку звалилася вся воєнна хуртовина? Пророкувати важко, бо від 1914 р. прийшло за багато радикальних змін і в положенні українського народу і в міждержавній констеляції. Але пригадати дещо з тих жахливих часів можна, бо пригадка дає основу до порівнань, а гороскопи хай ставить собі сам читач до своєї вподоби.

Не входжу в обставини та причини, що довели до великого воєнного катаклізму між двома групами европейських держав у 1914 р. Вони ще у свіжій памяти старшого громадянства. Зверну тільки увагу на деякі речі, мало відомі сучасному загалові, а зовсім чужі післявоєнній ґенерації.

В основу воєнного пляну Австрії та Німеччини входив поділ праці, що мав на меті розбити наперед Францію, чого мала доконати німецька армія, опісля поконати Росію, тим разом спільними силами. На східному фронті весь тягар завдання взяла на себе з початком війни австрійська армія. Плян шефа австрійського генерального штабу, ген. Конрада фон Гецендорфа, що користувався славою здібного стратеґіка, був такий: спрямувати головний удар на території між Вислою і Бугом в північному напрямі, на Берестя, а відрізавши при допомозі німецьких військ від Східної Прусії весь Привислянський край, звернутися фронтом на схід, на Київ. У дальшому поході на Україну мала вже співділати головна німецька сила, вправившися швидко з Францією. Що цей плян удасться, самопевний ген. Конрад не мав найменшого сумніву, цінуючи дуже високо боєздатність австрійської армії та маючи дуже непідхлібну опінію про армію російську. Одначе вже в першому місяці війни та самопевність принесла йому велике розчарування. Про австро-німецький воєнний плян знали вже кілька літ наперед Росія та Франція, як стверджив б. французький амбасадор у Петрограді з 1914 р., Палеольог, оголосивши перед кількома місяцями у „Revue des deux Mondes“ тайні документи в тій справі. Росія мала взагалі знамениту розвідку, отже передбачувала всі рухи австрійських військ. Тому й частинну масковану мобілізацію перевела кілька місяців наперед, давно перед сараєвським атентатом, загальну мобілізацію оголосила теж раніше від Австрії й перевела справніше, бо кілька днів швидше, що й заважило незабаром на ході вже найближчих боїв. Зате Австрія своїм традиційним звичаєм майже всюди спізнювалася, в додатку змінювала свої оперативні пляни. В приказі головного командування сказано спершу, що розгортання військ у Сх. Галичині мало виходити від залізничої лінії Ярослав-Перемишль-Львів-Золочів-Тернопіль і на південь від Заліщик починаючи в 8—12-му дні після переведення мобілізації. Однак згодом цей плян змінено і розгортання змобілізованих сил пересунено за лінію Сяну та Дністра. На основі іншого приказу східно-галицький XI. корпус мав держатися купи і перед загальним боєм не смів ангажуватися в менші сутички, тимчасом нижче командування розкинуло відділи того корпусу в ріжних місцях, наслідком чого до головних боїв він станув розірваний на кілька частей і зійшовся аж після низки катастроф.

Згідно з пляном ген. Конрада до виконання удару в напрямі Берестя, на стрічу німецьким військам зі Сх. Прусії були призначені дві армії: 1-а під командою ген. Данкля і 4-а під командою ген. Авфенберґа, разом у силі 22 дивізій піхоти і 10 дивізій кавалерії. Проти тих австрійських військ рушили з російського боку теж дві армії, менше більше в такій самій силі, а коли австрійці почали перемогати й посуватися вперед, наспіла третя російська армія, яка швидко зліквідувала перші австрійські успіхи під Красніком і Комаровом.

(Докінчення буде.)

кох вельми вдатних концертах та між іншим і у виступі українського хору у віденському радіо ще 1932 року. Культурний рівень праці віденського українства від тоді ще далі зріс. Так варто зазначити, що на скінченій на днях міжнародній виставі „штуки варення" українське жіноцтво Відня мало нагоду, при помочі поставленого там окремого стола з українськими великодними стравами, звернути більшу увагу всіх відвідувачів. Між іншим жінка державного президента Австрії Мікляса захопилась українськими стравами і похвалила високу їх якість. Також ціла австрійська преса звертала увагу своїх читачів на українські експонати. Чергові свята з нагоди 250-ліття визволення Відня від облоги турків, та може й велика міжнародня вистава у липні дасть українській кольонії Відня наново можливість, звернути увагу світа на істнування й історичні заслуги українського народу.

Надіємося, що теперішні рухливі провідники віденського українства, п. отаман Клюн, невтомний о. парох д-р Горінкевич, д-р Світлик і інші доходитимуть і на далі до таких гарних успіхів їхньої громадської праці, як досі.

Віденець.

ВІЗИ ДЛЯ НІМЕЦЬКИХ ГОРОЖАН.

МАДРИД, 19. IV. ПАТ. М-ство закордонних справ оголосило розпорядок, який з днем 20. квітня вводить знову віздові візи для німецьких горожан.

Присуд у московському процесі.

Розмірно лагідні кари. Тільки два англійці засуджені на вязницю.

МОСКВА, 19. IV. ПАТ. В год. 1. нічю відновлено засідання суду, після чого предсідник Ульрих відчитав присуд, яким засуджено інжинірів Сухоручкіна, Ґусева і Лабанова на 10 років вязниці, 5 років позбавлення прав і конфіскату маєтку, інж. Соколова, Котляревського і Зоріна на 8 років вязниці, 5 р. позбавлення прав і конфіскату маєтку, інж. Крашенікова на 5 років вязниці і 5 р. позбавлення прав, техніка Олійника на 3 роки вязниці, техніка Лебедева на 2 роки вязниці, Кутузову на півтора р. вязниці. Технікові Зівертові даровано кару, тому, що він в останніх часах розкаявся і ревно працював.

Зпоміж англійських обвинувачених засуджено: Торнтона на 3 роки вязниці, Мекдональда на 2 роки, а Нордвеля і Кашнія на вигнання з Радянщини до трьох днів і заборону приїздити до 5 років. Супроти перших двох прокладено цей вимір кари з причини недостачі безпосередної участи в саботажових актах, а щодо Кашнія з причини передавнення провини. Техніка Ґреґорія виправдано з недостачі доказів. Після розправи предсідник Ульрих наказав комендантові варти випустити Зіверта на волю та негайно арештувати Торнтона. Всім засудженим зачислено превенційний арешт.

Є це перший в історії радянського судівництва випадок так лагідного присуду. В мотивах суд зазначив між іншим, що на зменшення кари склалися льокальні умовини й невеликі розміри наслідки диверзійно-саботажної акції.

Після московського присуду

ЛЬОНДОН, 19. IV. ПАТ. Райтер повідомляє, що інж. Торнтона і Мекдональда відставили сьогодні до вязниці. Загально думають, що засуджені дістануть дозвіл зголосити апеляцію або що кару вязниці перемінять їм на видалення з Радянщини.

Жінка Літвінова, комісаря закордонних справ, дає сьогодні баль, на який запрошено цілу дипльоматію і закордонних кореспондентів. Добачують у цьому бажання наладнати добрі взаємини з чужинцями, бо в останніх часах москалі боялися подавати їм руку, побоюючись, щоби не впало на них підозріння, що стоять у змові з англійськими шпигунами.

Становище Метрополітен Вікерс Компанії.

ЛЬОНДОН, 19. IV. ПАТ. Комунікат Метрополітен Вікерс Компанії повідомляє, що до хвилини повороту з Москви правного дорадника фірми, не видадуть ніякої заяви в справі процесу. Комунікат стверджує, що пороблено все, щоби вплинути на злагіднення кари інж. Мекдональда та Торнтона. Вікерс Комп. потверджує, що СРСР. виплатив т-ву повні суми, які досі був йому винен. Мекдональд хоче й далі виконувати свої контракти, які заключив із СРСР

ЯПОНСЬКО-КИТАЙСЬКА ВІЙНА.

В останніх днях іде великий наступ японсько-мандж. військ на південь від великого муру в напрямі на Пекін і Тієнцін. Китайські війська відступають на цілій лінії. Їхні втрати обчисляють на 4.000 вбитих і 10.000 ранених. Японські літаки збомбардували кілька китайських міст і наближаються до самого Пекіну. Цивільне населення тікає серед панічного переполоху, побоюючись, що японські війська підійдуть незабаром до столиці Китаю.

—о—

АНҐЛІЯ НЕ ВІДПОВІДАЄ НА НІМЕЦЬКИЙ ПРОТЕСТ.

БЕРЛІН, 19. IV. ПАТ. „Льокаль Анцайґер" повідомляє з Льондону, що анґлійський уряд не думає відповідати на німецький протест з приводу недавної дискусії в палаті громад про внутрішньо-німецьку політику й обмежиться тільки приняттям протесту до відома.

Великий успіх вистави української ґрафіки в Празі.

Дня 26. березня закінчилася в Празі вистава української ґрафіки, перевезена сюди з Берліну. Успіх вистави тут не менший, ніж у Берліні: всі більші часописи помістили короткі замітки, а деякі й довші статті про виставу, а один великий фаховий часопис присвячує їй докладне справоздання, прикрашене репродукціями. Відвідувачів на виставі було коло 1000 осіб, т. є. відсотково така сама візитація, як і в Берліні (4000 осіб), коли взяти на увагу ріжницю в числі мешканців обох міст. Особливо цінною є увага, присвячена виставі мистецькими фахівцями Праги, серед яких помічалось правдиве захоплення; так напр. професор чеської Академії Мистецтв Шімон та редактор фахового часопису „Голяр" А. Новак відвідали виставу аж тричі, кожний раз залишаючись довший час. Виставу відвідали також екскурсії, як ось Української Академічної Громади в Празі, учительської школи з Коліна та чеського гуртка екслібрістів під проводом голови гуртка Малого.

Успіх української ґрафіки виступає у тим яркішім світлі, що кілька сучасних із нею мистецьких вистав у Празі (вистава мистецької голяндської книги та вистава образів маляра Мако) прямо віяли порожнечею, маючи ледви кількадесять відвідувачів. Я мав нагоду спостерігати, як конферансіє, враження відвідувачів і в Берліні і в Празі. Німецька публика віддавала більшу частину захоплення дереворитам Радянської України. Тематика соціяльної нужди або революційної романтики в творах Касіяна, Сахновської, Налепинської і т. д. особливо інтересувала берлінців (очевидно я маю на думці загал відвідувачів, серед якого були і численні виїмки). Прага найшла більше зрозуміння для яскравої екзотики книжних окладинок Гординського та вирафінованости Ковжуна. У звязку з цим передача друкованих праць цих майстрів Українським Науковим Інститутом у Берліні Музеєві Визвольної Боротьби України в Празі є ділом першорядної ваги. Самим майстрам належиться щира подяка за дарунок їх праць, які тут за кордоном певно ще нераз викликатимуть цікавість чужинців. Дивним видався мені факт, що такі корифеї нашої ґрафіки, як Нарбут і Кричевський майже зовсім не найшли зрозуміння у чужинців і навіть знавців мистецтва. Може причиною цього є переважаючий мотив національної романтики у творах цих майстрів, мотив чужий для німців і чехів, але такий близький українцеві.

Вистава викликала зацікавлення й по інших містах і вже ведуться переговори про перевіз вистави до Відня, Антверпену, Риму і т. д.; після успіху в Берліні та Празі можна не сумніватися, що й у інших містах Европи найде праця українських майстрів належне признання та відіграє визначну ролю в пропаґанді української справи.

Д-р М. Антонович.

Великодні торжества у гр.-кат. церкві у Варшаві.

Апостольський Нунцій гостем нашої церкви.

Й. Е. Апостольський Нунцій Франц Мармаджі на Великдень був у Варшаві на торжественній Службі Божій, яку в супроводі оо. д-ра Нагорянського Миколи й Іринея Готри та діяконів відправив протоігумен оо. Василіян Степан Решетило. Представник Ап. Престола з великою увагою слідкував за великодною відправою і пильно вслухувався у наші богослужебні мельодії, виконані зовсім складно хором при гр.-кат. церкві. Святочну проповідь виголосив до численно зібраних українців і поляків головний целебранс, а опісля теплим словом подякував Апостольському Нунцієві за його прихильність до нас та іменем усіх присутніх зложив йому святочні побажання.

По Службі Божій багато членів гр.-кат. варшавської громади взяло участь у „свяченім", яке устроїв у своїм мешканні настоятель гр.-кат. варшавської церкви о. Павло Пушкарський.

Годиться зазначити й те, що цього року, як і попереднього, відправлялися у нашій варшавській церкві торжественно всі страстні богослуження, між якими незвичайне зацікавлення, а то й подив серед латинників викликували обряд положення плащениці, єрусалимська утреня з жидівськими напівами та воскресна утреня („резурекція"), яка стягнула таке велике число вірних обох обрядів і православних, що ніяк не могли вони поміститися у церкві при вул. Медовій. Наші заточенці зазнали справжнього духового пиру, бо могли взяти участь у своїм богослуженні і вислухати в рідній мові слова розради й потіхи.

Як мило почувається Нунцій. Ф. Мармаджі між українцями, можемо пізнати з того, що за не цілого півтора року був він гостем нашої церкви й парохії оце вже шестий раз. Нехай цей новий доказ батьківської прихильности до нас представника Апостольського Престола оцінять і зрозуміють якслід усі українці!

Австрія проти гітлерівських плянів.

ВІДЕНЬ, 19. IV. ПАТ. Християнсько-соціяльний орган „Райхспост" виводить, що римська подорож д-ра Дольфуса мала на меті вияснити взаємини між Німеччиною та Австрією, бо не можна затаїти факту, що таке вияснення було дуже на часі з огляду на завзяті атаки преси націонал-соціялістів на австрійський уряд, що грозило загостренням взаємин між обома німецькими державами. Берлінський орган націонал-соціялістів, виданий і підписуваний Гітлером, висловлювався часто про Дольфуса відємно а навіть образливо. Головні провідники націонал-соціялістів плянували повалення уряду Дольфуса і розписання нових виборів в Австрії при вжитті цілого агітаційного апарату Німеччини. Рахували на те, що при виборчій перемозі прийде автоматичне прилучення Австрії до Німеччини як провінції на зразок Баварії. Якщо націонал-соціялістичні провідники рахували на згоду та активну підтримку їх плянів Італією, то дали доказ, що не розуміють ситуації. Мусоліні має на увазі перш усього італійські інтереси. Не було підстави думати, що Мусоліні займе інше становище супроти плянів націонал-соціялістів щодо Австрії. Не думаємо, виводить дальше згаданий часопис, щоби панове Папен і Ґерінґ переговорювали з шефом італійського уряду або іншими відповідальними офіційними особами в справі „аншлюсу". Такі переговори вимагали би наперед порозуміння з Австрією.

„Соціялізм" із сторожевими псами.

„Ізв." з 4. ц. м. повідомляють: „Оссоавіяхім та комсомол Краснодару витресували для вартової служби 100 псів і передали їх колхозам Північного Кавказу для охорони складів збіжа та стаєнь. В станиці Старо-Корсунській зловив такий пес злодія, який намагався вкрасти з колхозної комори насіння".

Отже большевицькі власники невільників пильно наслідують американських власників неґрів сперед сотки років, хоч і хотять перегнати сучасну Америку. (Укбюро, Женева.)

Напади на колхози.

„Ізвестія" з 5. ц. м. подають замітку, що характеризує сучасне положення на Україні: „Новоукраїнка" (УСРР) 4. квітня (ТАСС). На комору з насінням артілі „3-й рік пятилітки" ...яченської сільської ради напала вночі ватага грабіжників. Колхозник-ударник тов. Власов, який стеріг комору, самовіддано боронив колхозну власність. Він відстрілювався від грабіжників, поки наспіла допомога. Грабіжників арештовано. При трусі у них знайдено 13 сотнарів насіння, які вони раніше украли в колхозі. Управа артілі поставила питання про нагороду т. Власова". Коли до цього додати пояснення, що „грабіжники" це голодні українські селяни, які старалися відбити награбоване у них збіже, а тов. Власов, заляканий московський посіпака, що стріляє до голодних селян, то малюнок сучасних відносин на Україні буде повний. (Укбюро, Женева.)

НАРАДИ НІМЕЦЬКОЇ МІН. РАДИ.

19. квітня на раді міністрів у присутності Гітлера мають розглядати м. і. справу німецького демаршу в Льондоні та справу протинімецьких демонстрацій у Польщі. Ґерінґ зложить звіт зі свого побуту в Римі.

ВІДІБРАЛИ ДИПЛ. ПРИВІЛЕЇ БІЛЬШОВИКАМ.

Заборона ввозу більшовицьких товарів.

ЛЬОНДОН, 19. IV. ПАТ. Нині пополудні підписали, а вечором урядово оголосили заборону імпорту значної скількости більшовицьких товарів, разом около 80 проц. всього імпорту з СРСР. Заборона торкається збіжа, масла, бавовни, нафти, дерева і т. д. Заборона війде в життя з 26. квітня ц. р. Продуктів уже висланих з СРСР заборона не буде торкатися, як таких, що є вже власністю британських торговців. Райтерове бюро довідується, що в звязку зі змінами, які настали в торговельних більшовицько-англійських взаєминах, відкликано дипльоматичні привілеї трьом членам більшовицької торговельної місії.

Шевченківське свято в Парижі.

Дня 8. квітня ц. р. українські організації м. Парижа та його околиць, які входять, як члени до Українського Народнього Союзу у Франції влаштували в Парижі Академію-концерт, присвячений 72. роковинам смерти Шевченка. Велика саля на 14, рі де Тревіз була наповнена українцями та французами. Свято відкрив голова Української Громади у Франції п. Крушинський дуже гарним і дбайливо виготовленим рефератом, після якого всі присутні українці відспівали „Заповіт" під акомпаніяментом п. А. Чехівського. Дальшу частину програми заповнили співи пп. Василіва — „Минули літа молодії", п. Солонаря — „Ой, гляну я подивлюся", п. Ол. Чехівського — „Ой, Дніпре, мій Дніпре", п. Бесарабова — „Ой, гаю, гаю", та гра на бандурі п. проф. Ємця. Всім співакам акомпаніював п. Пономаренко.

Крім цього дуже вдачно віддеклямувала пані Василів — „Розрита могила", п. Яремко — „До Основяненка" та п. Максимович — „Свято в Чигирині".

Закінчили свято відспіванням національного гимну. Велика громада українців, що були присутні на святі, під впливом цілої програми вміло зложеної та гарно виконаної була так сильно душевно піднесена, що це легко можна було помітити на їхніх обличчях після свята і врешті бадьорі розмови в малих гуртках на салі та в коритарях свідчили, що українська еміґрація у Франції непохитно вірить у велике майбутнє української нації, вірить в скоре здійснення Шевченкового „Заповіту".

Хто не платить за часопис, підриває рідну пресу.

Новий зшиток Української Загальної Енциклопедії.

Появився 22-ий зшиток У. З. Е. від гасла „Словянофільство" до гасла „Телеграфія". Находимо у ньому такі українські назви: Слуцьк, Слюсарчук, Смаль-Стоцький, Смерди, Смотрицький, Снятин, Совачів, Совачева, Созанський, Сойм, Сокаль, Сокальська бригада, Сокіл, Сокович, Соленик, Соломійчук-Юзенчук, Сомко, Сорохтей, Сосюра, Сотник, Софійський собор, Соціольоґічний Український Інститут, Соціяльні Революціонери, Соцький, Сошинський, Союз Визволення України, Союз Українок, Союз Укр. Адвокатів, Союз Укр. журналістів і письм., Союз Українців Самостійників, Спас, Спілка, Спілка визволення України, Спілка української молоді, Сребреницький, Срочинський, Ставропигійське братство, Ставропіль, Стадник, Стадникова, Станиславів, Старицька, Старицька-Черняхівська, Старицький, Старков, Староконстянтинів, Стародуб, Старосольський, Старух, Старшина, Стасюк, Стахівський, Стебельський, Стебницький, Стемповський, Степанівна, Степовий, Стеткевич, Стефаник, Стефанів, Стефанович, Степенко, Стечинська, Стечинський, Стечишин, Стешенко, Стешко, Стороженко, Стратин, Страшкевич, Стрий, Стрийська бригада, Стрипський, Стрілецький, Стронський, Струтинський, Струхманчук, Студинський, Студити, Ступницький, Суботів, Судислав, Судієнко, Сулима, Сулими, Сулятицький, Суми, Сумцов, Супруга, Сушкевич, Сушко, Сябри, Сян, Таврія, Талергоф, Танський, Танчаковський, Танячкевич, Таран, Таранько, Тарасевич, Тарасенко, Тарасівці, Таркович, Тарнавський, Тарновський, Твердовський, Твердохліб, Телевяк, і ін.

Загальні назви такі: Словянофільство, Словянські мови, Слон, Служебність, Слятін-Паша, Сльози, Смайльс, Смолька, Сніг, Сновден, Собака свійський, Собор церковний, Сова, Сод. Сокіл, Сократ, Соловйов, Соломон, Солтис, Сольмізація, Сольон, Сольсбері, Сольфатара. Сомалі, Соматольоґія, Сомнамбулізм, Сон, Соната, Сонет, Сонце, Сорель, Софокль, Сочка. Соціольоґія, Соціялізм, Союз Південної Африки, Союз Радянських Соціялістичних Республик, Спа, Спадковість, Спарта, Спектр, Спенсер, Специфік, Спіноза, Спіритизм, Спіська умова, Споради, Срезневський, Срібло, Ссавці, Стадіон,, Сталін, Стамбулінський, Станіславський Становий устрій, Старий Заповіт, Старословянська мова, Староста, Старохристіянське мистецтво, Старуня, Статистика, Стеарина, Стенлі, Стенографія, Степ, Степан І Святий, Степінь, Стереоскоп, Стефчик, Стигматизація, Стиль, Стирія, Стівенсон, Стоїцизм, Стокгольм, Стрільний порох, Стріндберг, Строґанови, Стросмаєр, Струсь, Ступінь, Стьожаки, Суарез, Субєктивізм, Субстанція, Суверенність, Суд, Судан, Судля, Судебники, Суецький канал, Сузірря, Сукцесійні війни, Сулейман, Сулля, Сумери, Сунят Сен, Супранатуралізм, Суфраґан, Суфражизм, Сфероіда, Сфінкс, Сфорца, Схизма, Схолястика, Схрещування, Сю, Сюллі-Прюдом, Табес, Таїті, Тайльор, Такт, Талеран, Талмуд, Тальма, Танґанайка, Танґо, Таніна, Танок, Танфіліеф, Тассизм, Тапір, Тараканова, Тардіє, Тарифа, Тарквіній, Тартюф, Тасманія, Татари, Татарська література, Татри, Тахіметр, Тацит, Тварина. Тевтони, Тейльор, Тейльоризм, Текерей, Телеграфія і ін.

ТУРКЕСТАНЦІ ПРОТИ КИТАЮ.

СІМЛЯ, 19. IV. ПАТ. Із Сх. Туркестану, провінції Сінкянґ, повідомляють про повстання місцевого населення проти китайської влади. Повстанці посуваються в глибину Кашґарії. В багатьох містах і оазах дійшло до поважних заворушень, хоч досі рух цей звернений виключно проти китайців. Побоюються, що з огляду на безсилість китайської влади можуть потерпіти також чужинці в Туркестані та Кашґарії. Подробиць про повстання нема з причини комунікаційних труднощів. Повстанці, як зачувати, посуваються в глибину Кашґарії аж до міста Джаркенду.

МІН. НОЙРАТ УСТУПИТЬ?

Берлінський кореспондент „Парі Соар" повідомляє, нібито небаром Нойрат уступить зі становища міністра закордонних справ. Нойрата, твердить кореспондент, спенсіонують, а в найкращому випадку іменують амбасадором у Льондоні.

Прийде теж до змін на дипльоматичних станицях в централі уряду закордонних справ у Берліні.

ВИСАДИЛИ ГРЕБЛЮ МІСІСІПІ.

З Нюйорку повідомляють, що нічю 18. квітня около 300 узброєних людей висадило в повітря велику греблю на ріці Місісіпі біля Чатербридж. Замахівці обезсилили сторожу, підложили динамітові набої та висадили греблю в повітря. Вода залила великі простори піль. Міста Ґлендора, Блек Бейон, Саян Лейк загрожені. Злочинців досі не злєвили.

УКРАЇНСЬКО-НІМЕЦЬКІ ДЕМОНСТРАЦІЇ В ЧЕРНІВЦЯХ.

БУКАРЕШТ, 19. IV. ПАТ. Вчора вечором дві сотні українців і німців, прихильників Гітлера, уладило в Чернівцях демонстрацію, вибиваючи шиби по склепах і ранячи багатьох прохожих, зміж них 5 тяжко. Поліція й військо привернули порядок, арештуючи 35 маніфестантів. Кільканацятьох переказали прокураторській владі.

Арештування священика.

Пишуть нам з Бережан:

В селі Таврові суд. повіт Козова арештували 13. квітня місцевого пароха о. Теодозія Петрицького після ревізії, яку перевела у нього державна поліція при допомозі чотирьох „стшельцув". Як переводжено ревізію і як поводилися підчас ревізії з о. Петрицьким, видко з лікарського свідоцтва, яке у відписі долучується. Дня 14. квітня ц. р. привели арештованого до бережанського слідчого арешту. Бережани мали неаби-яку сенсацію, бо арештованого вели крізь місто закованого в кайдани.

В надісланому нашій редакції свідоцтві, яке виставив д-р Альфред Бінер, заприсяжений судовий знавець, стверджено ушкодження тіла, сполучене з нарушенням здоровля на 7—8 днів.

Польська преса повідомляє, що арештування о. Т. Петрицького стоїть у звязку з його протидержавними виступами підчас науки релігії в місцевій школі та в читальні „Просвіти". Не сумніваємося, що судова влада вияснить якслід цю оправу.

Ширіть наш часопис!

НОВИНКИ

— ПОДАЄМО ДО ЗАГАЛЬНОГО ВІДОМА, що всякі оповістки про загальні збори, концерти, відчити, товариські сходини, посмертні згадки та вістки особистого характеру міститимемо тільки за оплатою. — Адміністрація „Діла".

— УКРАЇНЦІ МІСТА ЛЬВОВА! З нагоди Свята „Українська Молодь Христові" прибудуть 6. травня ц. р. до Львова тисячі української молоді. Отворіть гостинні доми для учасників того Свята: на ніч з 6—7. травня ц. р. Зголошення приймає щоденно від 3—6. год. попол. „Нічліжна Комісія Свята У. М. Х." Львів, вул. Сикстуська ч. 39 а, тел. 56-32.

— Робітня футер Юліяна Глушевського, Львів, вул. Коперника 16. II. пов. Тел. 54-46.

— Пантофлі, вигідні мешти, сандали, сітківкові капці на шнурковій підошві поручає і викогує „ІБІС" Львів, Собіського 9 (бічна Галицької). 1688 4—10

— Відома кравецька робітня у Львові ВАСИЛЯ ПРЕСЯКА перенесена під ч. 23 вул. Сикстуська, 1. сходи, I. пов. Приймає замовлення по 40 проц. дешевше на мужеські убрання, реверенди. Найкращі матеріяли на складі. 1615 8—20

— IV-ий Зїзд українських природників і лікарів відбудеться у Львові 6. і 7. травня. Програма: Спільне засідання всіх секцій у суботу 6-го год. 11. у Музею Наук. Тов. Шевченка, вул. Чарнецького; відкриття зїзду, вибір президії, привіти. Реферати: 1. Б. Матюшенко — Системи і форми організації охорони народнього здоровля і суспільної опіки в Чехословаччині, їх світла та тіні, 2. М. Зарицький: Числа і прикладна математика в бігу століть. 6. травня 20 год. спільна вечера. Участь у зїзді 4 зол. Листування у справах зїзду спрямовувати на адресу д-р Л. Максимонько, Львів, вул. Підвале ч. 7. У секції лікарів у суботу та неділю буде 20 рефератів, у секції живої природи та ґеоґрафії 17 і у секції математики та фізики 9 рефератів.

— Курс ручного трикотарства улаштовує філія Союзу Українок. В обсяг навчання входять всякі трикотарські роботи. Більш як сто зразків. Курс почнеться першого травня і треватиме чотири тижні. Ближчі інформації дає філія Союзу Українок в пятниці від 11—13. Підвале 7.

— Історія української церкви. На цю тему виголосив д-р В. Леонтович 11. ц. м. виклад у салі Українського Наукового Інституту в Берліні.

— З Інституту Позаочного Навчання в Подєбрадах. В квітні місяці починається літній семестр навчання в Українському Технічно-Господарському Інституті в Подєбрадах. Подається до відома тим, хто має намір вступити до Інституту, що впис для позаочного навчання часом не обмежений, але зручніще, щоби вони почали свою науку з початком семестру. Виклади на курсах українознавства розпочинаються з початком травня ц. р. Зголошення на впис приймаються без обмеження речинця.

— Виклади д-ра Зенона Кузелі з обсягу українознавства. Д-р Зенон Кузеля оголосив на літній семестр такі виклади в „Семінарі орієнтальних мов" при берлінському університеті: 1) Елементарний курс української мови для початкуючих ч. II. (3 год. тижнево). 2) Вищий курс української мови (продовження), читання й інтерпретовання українських текстів з Марка-Вовчка, І. Нечуй-Левицького, І. Франка, М. Коцюбинського, В. Стефаника, Б. Лепкого (2 год. тижнево). 3) Вступ до краєзнавства України (огляд літератури й допомічних джерел, (2 год. тижнево). Крім того д-р Кузеля вестиме в Українському Науковому Інституті окремий практичний курс української мови й українознавства для українців з мішаних родин (2 год. тижнево).

— Вийшов на волю. Комітет допомоги політичним вязням повідомляє, що з тюрми св. Хреста вийшов на волю 14. ц. м. Омелян Дубик, відсидівши 11 літ і 11 місяців.

— Охорона карпатського звіринного світа. Польська державна рада охорони природи опрацювала проект утворення резервату для карпатської фавни над горішнім Черемошем у Косівському повіті.

— Управа бавовни на Поділлі. Державний науковий інститут сільського господарства в Пулавах розпочав проби управи бавовни на Поділлі, де заложив кілька досвідних точок. До управи бавовни надаються особливо південні повіти тернопільського воєвідства: чортківський, заліщицький та борщівський і там заложено досвідні поля, висіваючи на кожному по кілька відмін бавовни. Насіння спроваджено з південних радянських республик Туркестану та з південної Америки.

— Вкрали дорогу монстранцію. З Нового Міста повідомляють, що в ночі з Великої Суботи на Великдень невідомі злодії вкрали в костелі з головного вівтаря золоту монстранцію, висаджену дорогими каміннями, вартости 50.000 зл.

— За шпіонажу. Перед наглим судом у Сувалках почалася 19. квітня розправа проти Ф. Дзеконського та С. Юревича, обвинувачених у шпіонажі в хосен чужої держави. На розправу покликали багато старшин ґенерального штабу як свідків. Обвинуваченим грозить кара смерти.

— Трагічна подія сталася в часі святочного приняття в мешканні Коморовського в Люблині. Учень VIII. кл. місцевої гімназії, Генрик Гурецкі, показуючи проф. Вонсовичові револьвер, нехотячи вистрілив і впакував кулю йому в живіт. Стривожений цим фактом відобрав собі життя.

— Напад вовків. Із Снятина повідомляють, що вояка граничної сторожі на польсько-румунській границі заатакувало під лісом стадо вовків. Стражник боронився, даючи кільканацять крісових стрілів, і вбивши двох вовків, утік до своєї станиці за допомогою. Вислана стежа на місце нападу вовків уже не застала.

— 11-літній хлопець спалив ціле село. В селі Садек пов. Пинчів 11-літній хлопець, стріляючи на Великдень з каліхльорікум, викликав пожежу, яка перекинулася на сусідні будинки й спалила ціле село. Жертвою вогню стало 108 будинків.

— Нова станиця Банку П. К. О. Дня 20. ц. м. орухомлено третю заграничну станицю Банку П. К. О., цим разом у Тель-Авіві в Палестині. Директором цього відділу став Тад. Пех. Досі Банк П. К. О. мав два заграничні відділи, один в Парижі, другий в Буенос Айрес. Розвиток їхньої діяльности був назагал корисний.

— Успіхи трупи Авраменка. Трупа артистів, вислана з Ню Йорку заходами Василя Авраменка для спопуляризування ідеї зїзду українських танцюристів у часі світової вистави в Шикаго, переїхала українські громади біля Ню Йорку. Після якого десятка виступів показується, що арт. Петро Ординський зі своїм прегарним баритоном, арт. Еміля Кузів, зі своєю грою на скрипці та на фортепяні виповнюють якслід цілий репертуар, побіч якого йде ще фільма Рідної Школи і фільма з виступу Авраменка в Метрополитен Опері. Фільму пояснює гром. Микола Новак і додає ще промову про значіння зїзду танцюристів у Шикаго. Трупу витають наші громади дуже радо і помогають їй в дорозі чим можуть. Тепер переїхала трупа до стейтів Нової Анґлії в напрямі Бостону.

— Де ділися німецькі комуністи? Нюйорські часописи не втратили голови в часі загального обурення проти трактування жидів урядом в Німеччині. Відомо було перед приходом Гітлера до сили в Німеччині, що там нараховували біля 6 міліонів комуністів. Коли прийшов до влади Гітлер і заповів, що він не буде потурати ворогам Німеччини, то в першій мірі він мав на увазі комуністів. А тепер, коли уряд Гітлера обняв урядування, десь цілком щезли комуністи, а зате жиди підняли крик, що то їх переслідує Гітлер. Отже, питають деякі газети, де ділися німецькі комуністи? Чи вони часом не проголосили себе жидами?

— Вистава париських мистців у Національному Музею продовжена ще до 29. квітня, щоби через неї могли перейти школи.

— Поміч у боротьбі з господарською крізою. Небувала господарська кріза, яку так дошкульно відчувають у цілім промислі і торговлі, шкідливо ділає на здоровля всіх суспільних верств. Постійний острах перед дальшим зростом крізи, що можуть зачинити наші варстати праці, перед безробіттям і нуждою, торгає наші нерви. Однак здоровля нині важніше як коли-небудь, якщо хочемо з довірям і надією дивитися в майбутнє. Здоровля майже виключно залежне від раціональної відживи. Найбільшу гарантію, що організм буде здоровий і повний енергії, запевнює кілька чарок Овомальтини споживаної щодня. Овомальтина це повновартісна вітамінова віджива, легкостравна і скріплююча, яка перемінюється негайно в потрібну для організму енергію. Фабрика Хемічно-Фармацевтична Др. Вандер. А. С. в Кракові, яка виробляє цей знаменитий засіб, обнизила ціни Овомальтини, щоби могли її всі споживати. Тепер дістанете вже пушку за 2 зол.

Дописи.

ТЕРНОПІЛЬ

Театр ім. Тобілевича дав тут з кінцем березня ц. р. пять вистав, між ними Б. Лепкого „Мотрю" в інсценізації Лужицького і Лісевича та „Боярню" Лесі Українки. Всі вистави мали великий успіх, передовсім „Мотря", яку грали двічі. Інсценізація „Мотрі" не дуже щаслива і не багато могла тут зробити і режисерія та на загал була поправна гра артистів. Сама песа — це низка мало зі собою повязаних картин, часто зовсім невмісних як напр. „допіяше" Кочубея на долівці сцени. Це мусить відбитися на грі самих артистів, від яких чейже годі вимагати, щоби наливали з порожного в пусте. Патріотичні фрази тут очевидно не поможуть нічого. Довгого віку ця штука не буде мати, хоч публика ще тепер допише з огляду на трильоґію Б. Лепкого та на появу на сцені гетьмана Мазепи. Театр приготовляв виставу „Батурина" та на виразне бажання Б. Лепкого здержав дальшу підготовку і з цієї причини „Батурин" у найближчому часі не увійде в репертуар. — Театр ім. Тобілевича це під цю пору найліпший з мистецького боку наш театр у Галичині і вповні заслуговує на піддержку нашого громадянства. З кінцем березня вступив до згаданого театру ветеран української сцени п. Іван Рубчак, якого появу привитали приявні гучними оплесками.

Шевченківський Концерт відбувся в Тернополі в суботу 8. квітня ц. р. заходом місцевих культурно-освітних товариств. Як звичайно, концерт розпочався заповітом, а скінчився відспіванням національного гимну. Реферат про Шевченка як універсального генія виголосив проф. Павло Дяків, обговорюючи зокрема на основі Шевченкової автобіографії його мистецько-малярську творчість та вплив на неї торішнього найвиднішого російського маляря Карла Брюлова, учителя і добродія нашого безсмертнього Кобзаря. Характеристика й оцінка малярської творчости Шевченка та його протектора Брюлова, якій дуже уважно прислухувався присутній на концерті патріярх нашого сучасного мистецького малярства проф. Ол. Новаківський, багато не відповідає вимогам теперішньої критики. Безсмертність Шевченка, що сам бажав бути передовсім мистцем-малярем, не лежить зовсім у його малюнках чи у кількох скульптурних спробах, а тільки виключно в його поетичних творах, що стали національною евангелію для грядучих поколінь та великими і дорогими для всіх, у кого бє людське серце. Кілька сольових пісень наших композиторів відспівав з повним артизмом д-р В. Тисяк при фортепяновому дострої п. Дзядової, що крім цього дала гарну сольову точку. Поправно-бездоганно вийшла також деклямація п. Марії Зубрицької, за те голосово трохи слабше вийшли два мішані хори — „Терн. Бояна" і „Молодої Громади", бо браку добірних голосів не покриє і найліпша воля та праця дириґента. Хорами на сцені дириґував п. Вол. Менцінський. Загально беручи, концерт не виходив поза шаблььон, принятий у нас від десятків літ. Крайна пора подумати і про реформу Шевченківських свят.

Свій до свого. У артистичному тижні Тернополя мало бути і дещо звичайної прози. З доручення Централі Народньої Торговлі пос. д-р Степан Баран і п. Микола Турин запросили ширші круги українського тернопільського громадянства на пропаґандово-кооперативну нараду, що її мав започаткувати відчит інспектора Нар. Торговлі зі Львова п. Галяревича на тему „Свій до свого", як це вже було у Львові та деяких інших містах Східної Галичини. Ця нарада, склихана на вечірні години 7. квітня ц. р., не відбулася, бо саме тоді приїхали до Тернополя проф. Ол. Новаківський і п. Малюца в справі вистави образів, щоби урядити тогож самого вечера відчит про мистецтво і дати пояснення до експонатів. Супроти того пропаґандово-кооперативну нараду — вже у формі прилюдного віча у „Міщанському Брацтві" — відложено на неділю 30. квітня ц. р. на 12. год. вполудне. Сподіємося, що фреквенція допише.

СПОРТ.

УКРАЇНА—ПОГОНЬ І. Б

В неділю 23. ц. м. відбудуться змагання за мистецтво А-кляси на грищі Сокола-Батька в год. 11.30 передполуднем між Україною і Погонею І. Б. Дотепер грали згадані дружини за мистецтво 6 разів; з того Україна виграла 2 змагання, 2 програла, і 2 були нерозіграні; відношення воріт 14:15 для Погоні І. Б. Попередять в год. 9.30 товариські змагання. **Україна II. — Степ.** Ціни білетів: вступ 1 зол., для членів 0.50 сот.

КОМУНІКАТ СПОРТ. РЕФЕРАТУ У. С. С.

Перший **біг навпростець** за мистецтво львівської округи организує Сокіл IV. у Львові в неділю 23. квітня на трасі коло 4 км. для мущин та 1 км. для жінок. Усі клюби львівської Округи обовязані зголосити якнайбільше число змагунів; крім цього можуть зголошуватися й ті, що не належать до ніякого клюбу. Письменні зголошення приймає Сокіл IV., Львів, Крупярська ч. 15. до суботи, год. 21. Місце і час спорту будуть оголошені. Пригадуємо, що змагуни мусять мати підписані змагові карти, за що відповідає клюб, що зголошує (можна їх дістати в У. С. С., Домініканська 11/I.), а також посвідки лікарських оглядин.

Спортова порадня відчинена в четвер і пятницю від год. 19. (для мущин), вул. Ходоровського ч. 15.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

І. Блажкевичева: **ОБНОВА**, сценічна картина в 3-ох явах на кооперативні свята. Тернопіль, 1933. Ст. 16.

А. Мусянович: **КРИТИЧНІ УВАГИ НАД ФІЗИЧНИМ ПОНЯТТЯМ ПРАЦІ.** Коломия, 1933. Накладом автора.

Dr. Józef Loos: **WIĘZIENIA W POLSCE.** Cyfry i fakty. Warszawa 1933. Polska Liga Obrony Praw Człowieka. Str. 100. Form. 16°.

ЖУРНАЛИ.

ВІДРОДЖЕННЯ, ілюстрований орган українського протиалькогольного і протинікотинного руху. Львів, квітень—травень, ч. 4—5. 1933.

ВІСТИ ЗЛУГУ, письмо присвячене луговим і січовим справам, просвіті і науці. Ч. 4. квітень 1933.

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР, 15. квітня, ч. 8.

КООПЕРАТИВНЕ МОЛОЧАРСТВО, 1. квітня, ч. 4.

НАШ ПРИЯТЕЛЬ, квітень, ч. 8.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОД, місячник, Чернівці, квітень, ч. 3.

РІДНИЙ КОЛОС, Луцьк, 15. березня — 15. квітня, ч. 1. Рік І.

ЖУРНАЛ ШКІЛЬНОГО ЛИСТУВАННЯ, Українського Технічно-Господарського Інституту позаочного навчання, Подебради, квітень 1933.

„MORZE", organ Ligi Morskiej i Kolonjalnej. Rok X. Nr. 4. Warszawa, kwiecień, 1933.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Четвер, 20. квітня год. 7.30 веч. „Фройляйн Доктор" (закупл. вистава).

Пятниця, 21. квітня год. 7.30 веч. „Фройляйн Доктор".

Субота, 22. квітня год. 7.30 веч. „Фройляйн Доктор".

Театр Ріжнородностей.

Четвер, 20. квітня год. 7.30 веч. Виступ варш. оперетки „Пеппіна".

Пятниця, 21. квітня год. 7.30 веч. останній виступ варшавської оперетки „Пеппіна".

Субота, 22. квітня год. 7.30 веч. „Золота тіточка".

Кіна.

АДРІЯ: „Порядна компанія" (Пат і Паток).

АПОЛЬО: „Антін Спелец, добрий стрілець" (Власта Буріян).

АТЛЯНТИК: „Каін і Артим" (на осн. Горкого).

КАСІНО: „Куртизана" (Грета Гарбо).

КОЛІСЕЙ: „Тіні кохання" та ревія „Тріскаємо зі сміху".

КОПЕРНИК: „Нагана" (фільма з життя джунглів із Талею Бірель).

МАРУСЕНЬКА: „Нагана" (фільма з життя джунглів із Талею Бірель).

МІРАЖ: „Блакитна рапсодія".

ПАЛЯС: „Їх Ексцеленція субект".

„ПАН": „Під фальшивим прапором" і ревія.

ПАСАЖ: „Чортівське провалля".

ОАЗА: Нечинне.

СТИЛЕВЕ: „Бастер Кітон на фронті" та ревія.

ХИМЕРА: „Кохай мене сьогодні" (Моріс Шевалє, Мекдональд).

УТІХА: „Жінка з Монте Карльо" (Ліль Даговер), ревія „Святочний майонез".

Закордонне радіо.

Четвер, 20. квітня 1933.

Братислава (279,3) 12.30 Легкий концерт, 18.26 Фортепян. **Бреслав** (325) 21.10 Симф. концерт, **Мілано** (331,4) 21.00 Опера, **Штутґарт** (360,6) 10.10 Пісні, **Гельсінґфорс** (368,1) 18.40 Спів, **Сотенс** (403,8) 20.00 „Бастіє є Бастієн" ком. опера Моцарта, **Рим** (441,2) 20.45 Симф. концерт, **Відень** (516,1) 12.00 Квартет, **Рига** (525) 17.35 Пісні й арії, 19.05 Масенетові твори, **Будапешт** (550,5) 19.35 Пісні, 22.30 Циг. музика, **Любляна** (575) 20.00 Спів, **Харків** (937,5) 9.00 Оп. музика, 13.15 Солісти, 15.10 Українська музика, 18.00 Концерт, 19.00 Концерт із театру „Березіль".

Пятниця, 21. квітня 1933.

Барі (269,4) 20.30 Оп. музика, **Мілано** (331,4) 21.00 Симф. концерт, **Штрасбурґ** (345,2) 20.30 „Ля Періколе", оп. Офенбаха, **Гельсінґсфорс** (368,1) 17.25 Ксильофон, **Ляйпціґ** (389,6) 21.10 „Скажений собака", **Білгород** (429,7) 20.00 Пісні, 21.30 Оп. арії, **Стокгольм** (435,4) 19.30 Муринські пісні, 20.15 Англ. пісні, **Праґа** (488,6) 17.05 Концерт, 19.25 Військ. орхестра, 20.25 „Пятьох Голешовичів" у своєму гум. репертуарі, 21.15 „При криниці", ком. опера Бльодека, **Відень** (518,1) 11.30 Квартет, **Будапешт** (550,5) 18.30 Фортепян, 19.30 „Дон Паскале" „Фанні Ельслер" оп., **Харків** (937,5) 9.00, 15.10, 18.00, 19.00 Концерт, 10.00 Пісні.

Львівське радіо.

Четвер, 20. квітня 1933.

12.10 Орхестра, 15.25 Збіжева біржа, 15.30, 15.48, 17.00 Грамофон, 15.35 Для дітей: „Несподіванка", 16.25 Лекція фр. мови, 16.40 Відч.: „Любов рідної природи", 17.40 Актуальний відчит, 18.00 Для матуристів: „Відродження Польщі", 18.25 Камер. концерт, 19.00 Літер. фейлетон, 19.30 Фейл. „Валенти", 20.00 Концерт, Спортові вістки, 21.30 Авд. „Розвід", 22.15, 23.00 Танк. музика.

Пятниця, 21. квітня 1933.

12.10, 15.50 Грамофон, 15.25 Збіжева біржа, 15.35 Про більшовицьку літературу, 16.20 Для матуристів: „Злука Німеччини", 18 „Відродження Польщі", 16.40 Весняні перестуди, 17.00 Орхестра, 18.25 Легка музика, 19.00 Жінка з легкопадом, 19.30 Що знаємо про рекляму?, 20.00 Муз. балачка, 20.15 Симф. концерт, Літ. фейлетон, 22.40 Спорт, 23.00 Танкова музика.

БІРЖА.

ГРОШІ

Золото: Доляри 9.10—9.15; Франки 36—36.30; Корони 37.70—38.10; Рублі 4.75—4.80; Дукати 84.50—85.

Срібло: Корони 0.30; Фльорени 0.75; Рублі 1.20.

ВАРШАВСЬКА БІРЖА.

Транзакції. Продажа. Купно.

Бельгія 124.32, 124.63, 124.01; Данціґ 174.10, 174.53, 176.67; Голяндія 360.15, 361.06, 369.25; Льондон 30.55, 30.70, 30.40; Ню-Йорк чеки 8.86.5, 8.85, 8.84.5; Ню-Йорк кабель 8.87, 8.89, 8.85; Париж 35.11, 35.20; 35.02; Праґа 26.55, 26.61, 26.49; Швайцарія 172.55, 172.98, 171.12; Берлін 212.15.

Акції.

Банк Польський 75.00.

ЗБІЖЕ.

За 100 кг. льоко ст. над. парітас 200 км. Ціни ринк.	золотих від	золотих до
Пшениця двірська	34·50	35·00
Пшениця збірна	31·75	32·25
Жито одноціле	16·75	17·—
Жито збірне	16·	16·75
Ячмінь двір. одноцілий	14·00	15· —
Ячмінь на мливо	12·—	12·25
Овес галицький	13·75	14·25
Овес замоклий	10·75	11·25
Кукурудза краєва	15·50	16·00
Бараболя промиса.	3·—	3·26
Фасоля біла	17·—	20·—
Фасоля колірова	14·—	15·—
Фасоля краса (з мішк.)	17·—	18·—
Горох пів-Вікторія	22.—	24·—
Горох полевий	14·—	16·—
Бобик	10·—	10·50
Вика чорна	9·50	10·—
Вика сіра	8·—	8·50
Сіно солодке прасов.	6·50	7·50
Солома прасована	4·50	5·—
Гречка	16·00	16·50
Льон	38·—	40·—
Лубін синій	8·25	8·75
Ріпак озимий	40·—	42·—
Висівки житні	6·—	6·25
Висівки пшеничні	6·—	6·25
Пшоно	31·—	33·—
Просо краєве	19·—	20·—
Макухи льняні	17·—	18· —
Конюшина черв. за.	75·—	80·—
Мак синій	180·—	190·—
Мак сивий	160·—	170·—

100 кг. льоко Львів	від	до
Пшениця двірська	37·00	37·50
Пшениця збірна	33·25	33·75
Жито одноціле	17·50	17·75
Жито збірне	16·25	16·50
Ячмінь на мливо	13·50	13·75
Овес збірний	11·50	12·00
Мука пшен. люксусова	61·50	62·50
Мука пшен. 65 проц.	46·—	47·—
Мука житня тип уряд.	33·50	34·00
Висівки житні	6.25	6·75
Висівки пшеничні	8·00	8·50
Крупи ячмінні грубші	24·—	26·—
Пшоно ч. 1	38·—	40·—
Пенцак ч. 10	28·—	30·—
Сіно солодке кр. пр.	7·50	8·50

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 19. IV.: масло 4.20, молоко 0.19, сметана 1.—, яйця 2.60—2.80. — Тенд. на масло удерж. На молоко і яйця знижкова.

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 3 шпальти текстові і 8 шпальт оголошеневих.

1 мм одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень . . . . зол. 0.15	Дрібні оголошення від слова:	Остання сторінка 1/1 . . . . . зол. 380·—
1 „ одношпальтовий надіслане і некрольоги „ 0·40	матримоніяльні по . . . . . . зол. 0.15	„ „ 1/2 . . . . . . „ 200·—
1 „ „ в тексті і новинках „ 0·48	купно, продаж, винаєм і т. п. . . . . „ 0·10	„ „ 1/4 . . . . . . „ 110·—
1 „ „ на першій сторінці . „ 0·55	шукаючі праці . . . . . „ 0·08	„ „ 1/8 . . . . . . „ 60·—
	слова товстим друком подвійно.	Текстові сторони 50 проц. дорожче.

За редакцію відповідає Олександер Костик — Видає Видавнича Спілка „Діло". — З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.